

DOI 10.31558/2307-2318.2025.2.4

УДК 330.5:331.5:338.4 (477)

JELClassification: F 20, F 16, E 24, J 21, O 40

Калініна С.П.

доктор економічних наук, професор, декан економіко-правового факультету,
Маріупольський державний університет

s.kalinina@mu.edu.ua

ORCID ID: 0000-0002-2892-0410

Ланська С.П.

кандидат економічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри економіки праці,
Маріупольський державний університет

s.lanska@mu.edu.ua

ORCID ID: 0000-0003-1986-8777

Подунай В.В.

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки праці,
Маріупольський державний університет

v.podunai@mu.edu.ua

ORCID ID: 0000-0002-6314-156X

**ДО ПИТАННЯ ПРО НОВІТНІЙ ЛАДШАФТ ЗАЙНЯТОСТІ В УКРАЇНІ:
ВИКЛИКИ ВОЄННОГО ТА ПОСТВОЄННОГО ЧАСУ**

У статті досліджено масштаби руйнівного впливу російської військової агресії на економіку України в контексті ідентифікації поточних і перспективних структурних перетворень зайнятості в Україні відповідно до потреб ринку праці. Проаналізовано динаміку світового економічного розвитку, відзначено його нерівномірність. Оцінено наслідки повномасштабного вторгнення росії в Україну, обсяги прямих збитків, завданих різним секторам української економіки та регіонам, як першопричини структурних зрушень в економіці і на ринку праці на сучасному етапі. Визначено зміни у структурі ВВП України за галузями економіки, довготривалі наслідки війни для промисловості, зокрема для металургійного, хімічного та машинобудівного комплексів, констатовано посилення існуючих системних проблем української економіки. Зроблено висновок щодо необхідності формування нової економічної моделі України як основи поствоєнного відновлення держави і забезпечення рівноправного входження до системи світового поділу праці.

Ідентифіковано комплекс завдань щодо поточного і перспективного трудових ресурсного забезпечення національної економіки. Підкреслено, що структурні пріоритети зайнятості мають формуватися відповідно до потреб економіки, що в свою чергу, ставить питання стосовно адаптивної підготовки фахівців для задоволення трудових ресурсних потреб ринку праці.

Ключові слова: економічний розвиток, економіка, зайнятість, ринок праці, промисловість, деіндустріалізація, структурні дисбаланси ринку праці, трудове ресурсне забезпечення, поствоєнне відновлення.

Рис. – 9, Табл. – 2, Літ. – 11

Kalinina S.

Doctor of Economic Sciences, Professor, Dean of the Faculty of Economics and Law,
Mariupol State University
E-mail: s.kalinina@mu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002-2892-0410

Lanska S.

PhD in Economics, Associate Professor, Acting Head of the Department of Labor
Economics,
Mariupol State University
E-mail: s.lanska@mu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0003-1986-8777

Podunai V.

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Labor
Economics, Mariupol State University
E-mail: v.podunai@mu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002-6314-156X

**ON THE QUESTION OF THE LATEST EMPLOYMENT LANDSCAPE IN
UKRAINE: CHALLENGES OF THE WAR AND POST-WAR TIME**

The article examines the scale of the Russian military aggression destructive impact on the economy of Ukraine in the context of identifying current and prospective structural transformations of employment in Ukraine in line with labor market demands. The dynamics of world economic development are analyzed, and its unevenness is noted. The consequences of Russia's full-scale invasion of Ukraine are assessed; the volume of direct damage inflicted on various sectors of the Ukrainian economy and regions are evaluated as the root causes of structural shifts in the economy and labor market at the present stage. Changes in the structure of Ukraine's GDP by economic sectors are determined, the long-term consequences of the war for industry, in particular for the metallurgical, chemical and machine-building complexes, and the intensification of existing systemic problems of the Ukrainian economy are stated. The conclusion is made regarding the need to form a new economic model of Ukraine as the basis for the state post-war restoration and ensuring equal entry into the system of the global division of labor.

A set of tasks regarding the current and prospective labor resource provision of the national economy is identified. It is emphasized that structural employment priorities should be formed in accordance with the needs of the economy, which, in turn, raises questions regarding the adaptive training of specialists to meet the labor market's human resource needs.

Keywords: economic development, economy, employment, labor market, industry, deindustrialization, structural imbalances in the labor market, labor resource provision, post-war restoration.

Fig. – 1, Tabl. – 2, Ref. – 11

Постановка проблеми. Події воєнного часу спричиняють новітні виклики трудоресурсного забезпечення економічного розвитку. Масштаб руйнувань, завданих Україні повномасштабною агресією РФ, включаючи знищення інфраструктури, суттєве скорочення економічної активності, призводить до відчутних структурних зрушень на ринку праці, і вимагає відповідної оцінки з метою реагування на зміну ландшафту зайнятості в поточному і перспективному періодах. Ця проблема потребує глибокого осмислення в контексті забезпечення поствоєного відновлення країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням дослідження зайнятості в контексті економічних та промислових втрат України в результаті війни приділяється багато уваги в роботах українських науковців. Зокрема, Л. Лісогор та І. Петрова [1] вивчають загальні питання зайнятості в Україні; О. Собкевич [2] проводить оцінку індустріальної конкурентоспроможності економіки та технологічного потенціалу промисловості України в умовах війни; В. Антонюк [3] досліджує проблеми розвитку промисловості України та її кадрового забезпечення в умовах війни.

Метою дослідження є оцінка масштабів руйнівного впливу російської військової агресії на економіку України в контексті ідентифікації поточних і перспективних структурних перетворень ландшафту зайнятості в Україні.

Виклад основного матеріалу.

Розвиток світової економіки під впливом комплексу факторів, таких як технологічний прогрес, геополітичні виклики, кліматичні зміни, пандемії тощо, призводить до трансформації динаміки та структури світового ВВП. Незважаючи на наявність нерівномірної глобальної динаміки ВВП, загальносвітові тенденції є подібними – зниження ВВП внаслідок пандемії та поступове відновлення темпів економічної активності. На сьогодні, за оцінками *Світового Банку* [4], глобальна економіка поступово стабілізується після спаду в 2020 р. як наслідку пандемії COVID-19 (рис. 1).

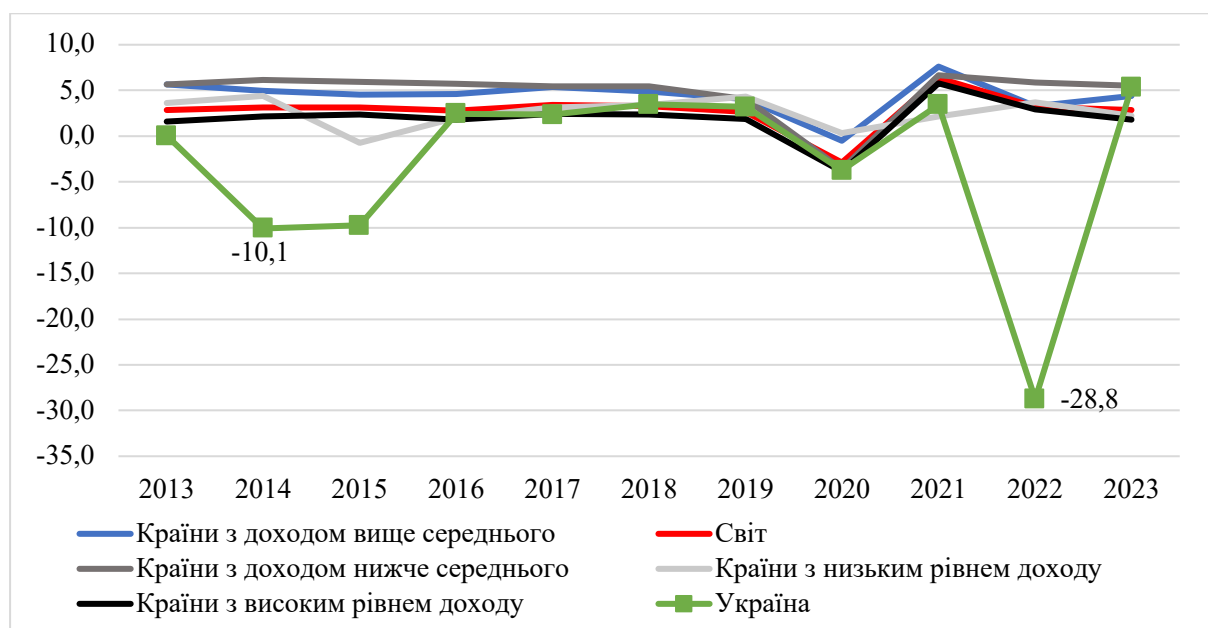

Рисунок 1 – Динаміка ВВП (% до попереднього року) по групах країн за рівнем доходу та Україна, 2013-2023 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі [5]

Особливістю глобальної економічної динаміки є її нерівномірність. Країни, що розвиваються, зокрема країни Азії (Китай, Індія, країни АСЕАН тощо), демонструють стрімке економічне зростання (рис. 2), що пов'язано з великими обсягами внутрішніх ринків, інвестиціями в інфраструктуру та технології, а також активною участю у глобальних виробничих ланцюгах. Здебільшого, саме ці країни визначають динаміку ВВП у групі країн з доходом вище середнього. Натомість, країни з розвинутою економікою, такі як США, Європа та Японія (входять до групи країн з високим рівнем доходу), демонструють більш повільні темпи економічного зростання, ніж країни, що

розвиваються, що обумовлено низхідними демографічними трендами, старінням населення, зростанням зовнішньої заборгованості,

Зниження темпів економічного розвитку в усіх групах країн у 2022-2023 рр. детерміновано стабілізацією інфляції [6]. Очікується, що стабілізація інфляції має призвести до помірного глобального економічного зростання у 2025-2026 рр. Однак перспективи зростання глобальної економіки є недостатніми, щоб компенсувати негативну динаміку світового економічного розвитку 2020-2022 рр., внаслідок послідовних негативних потрясінь, спричинених пандемією, війнами та кліматичними змінами. Ці події призвели до глобальної економічної нестабільності, порушення торговельних шляхів, зростання цін на енергоносії та продукти харчування тощо. Уряди всього світу були змушені вживати безпрецедентних заходів, однак, за підсумками 2023 р., доквідні темпи зростання економіки все ще не досягнуто.

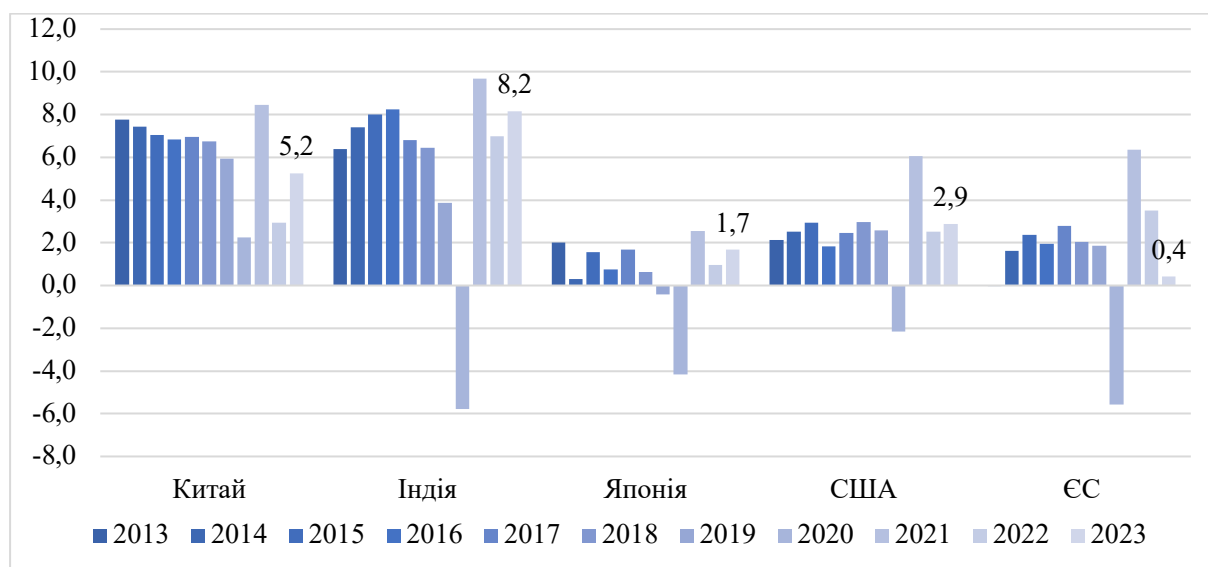

Рисунок 2 – Динаміка ВВП (% до попереднього року) обраних країн, 2013-2023 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі [5]

Головними детермінантами глобальної економічної нестабільності є ескалація конфліктів і геополітична напруженість, високі темпи інфляції, екстремальні кліматичні явища, а також зниження темпів економічного зростання у провідних економіках світу. Відповідно постає комплекс глобальних завдань, вирішення яких потребує адекватного трудових ресурсного реагування на всіх рівнях.

Тренд українського ВВП (див. рис. 1) відрізняється від загальної динаміки, демонструючи значне зниження (на 10%) у 2014-2015 рр. (через анексію Автономної Республіки Крим та окупацію частини Донецької та Луганської областей), а також безпрецедентне зниження показника (на 29%) за підсумками 2022 р. через повномасштабне вторгнення росії в Україну.

З початку повномасштабного вторгнення українська економіка зазнає масштабних втрат і руйнувань активів, виробничо-збутових та логістичних ланцюгів. Згідно з оцінками Київської школи економіки [7], станом на 01.01.2024 р., з початку повномасштабного російського військового вторгнення загальна сума прямих збитків у житловій та нежитловій нерухомості, іншій інфраструктурі, транспортних засобах та товарних запасах перевищила 157 млрд. дол. США (за вартістю заміщення).

Найбільша частка у загальному обсязі прямих збитків припадає на житлові будівлі та інфраструктуру (рис. 3). Втрати активів підприємств та промисловості

становлять щонайменше 13,1 млрд. дол. США і продовжують зростати. Прямі втрати аграрного сектору та земельних ресурсів оцінюються в 10,3 млрд. дол. США. Крім того, зростають втрати енергетичного сектору, які вже зараз становлять 9,0 млрд. дол. США. Сукупні збитки від руйнувань та пошкоджень об'єктів громадського сектору оцінюються на рівні близько 14 млрд. дол. США.

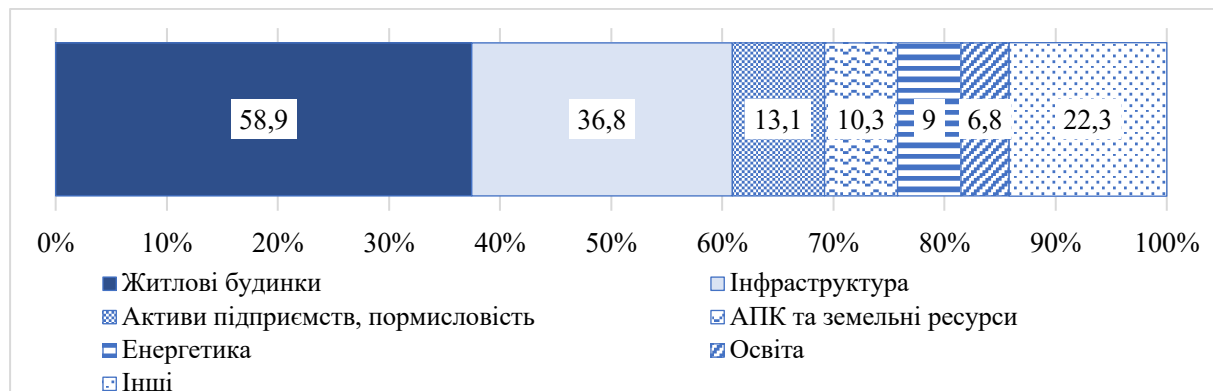

Рисунок 3 – Прямі збитки від руйнувань та пошкоджень за секторами, млрд. дол. США

Джерело: побудовано авторами на основі [7, с. 4]

Відповідно до Звіту щодо оновленої спільної оцінки збитків і потреб, які виникли внаслідок широкомасштабного вторгнення РФ (Rapid Damage and Needs Assessment, RDNA3), підготовленим урядом України разом із Групою Світового банку, Європейською Комісією та ООН [8], прямі збитки у промисловості досягли 13 млрд. дол. США (8,6 % від загальної суми збитків, завданих економіці) [2]. Найбільший обсяг збитків зафіксовано в Київській, Дніпропетровській, Донецькій та Харківській областях (звіт не охоплює період до 24.02.2024 р.) (табл. 1).

Таблиця 1 – Завдана шкода, збитки та потреби за RDNA3 у розрізі областей (млрд. дол. США)¹

Область	Завдана шкода	Збитки	Потреби
Прифронтові області, проміжний підсумок	116,0	157,6	250,5
Донецька	38,7	39,0	73,9
Запорізька	13,5	30,4	33,6
Луганська	17,8	19,1	39,0
Миколаївська	5,6	11,1	14,2
Харківська	27,8	32,3	54,9
Херсонська	12,6	25,7	35,0
Опорні області, проміжний підсумок	5,3	81,3	36,2
Вінницька	0,2	9,3	4,7
Дніпропетровська	2,9	39,3	16,4
Кіровоградська	0,2	5,7	2,7
Одеська	1,3	15,2	7,2
Полтавська	0,8	12,0	5,3

¹ Завдана шкода охоплює 22 місяці з 24.02.22 р. до 31.12.23 р.; завдані збитки охоплюють 40 місяців, включаючи 22 місяці з 24.02.22 р. до 31.12.23 р. та додаткові 18 місяців до 30.06.25 р.; потреби охоплюють 2024–2033 рр.

Тилові області, проміжний підсумок	1,2	47,5	19,1
Волинська	0,1	4,6	1,7
Закарпатська	0,3	2,9	1,4
Івано-Франківська	0,1	5,6	1,9
Львівська	0,3	11,3	3,3
Рівненська	0,1	3,5	1,6
Тернопільська	0,0	3,9	1,7
Хмельницька	0,2	6,9	3,6
Чернівецька	0,0	1,6	0,7
Черкаська	0,2	7,2	3,2
Області, повернуті під контроль уряду України, проміжний підсумок	22,9	135,7	80,8
м. Київ	2,2	27,4	8,2
Житомирська	1,1	6,2	4,7
Київська	11,2	82,7	42,5
Сумська	30,	8,8	10,4
Чернігівська	5,5	10,6	15,0
Загальнонаціональний рівень (не розподілено за регіонами), проміжний підсумок	7,1	77,2	99,5

Джерело: побудовано авторами на основі [8, с. 41]

Одним із вкрай негативних наслідків повномасштабної агресії рф проти України стала вимушена масштабна деіндустріалізація [2] – у 2022 р. частка переробної промисловості у ВВП України становила 7,6%, тоді як у 2021 р. вона складала 10,3%, у 2020 р. – 10,1 % (рис. 4). За підсумками 2023 р., даний показник в Україні є нижчим, ніж для країн з низьким рівнем доходу.

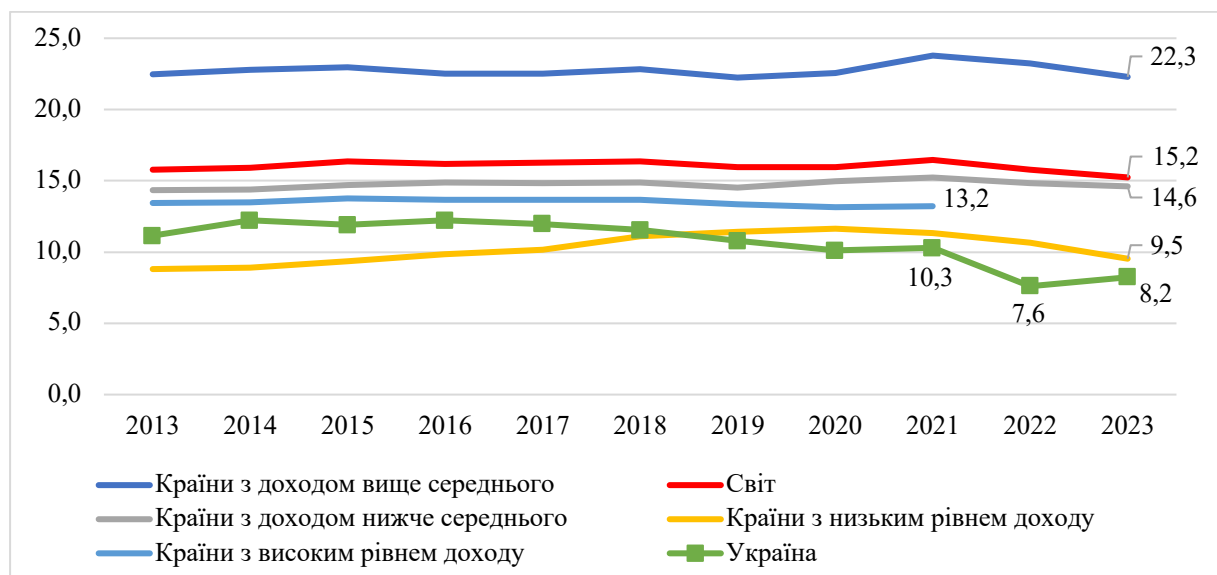

Рисунок 4 – Динаміка часток переробної промисловості у ВВП, %, 2013-2023 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі [5]

За період 2022-2023 рр. спостерігається падіння частки переробної промисловості у ВВП України, проте і до 2022 р. цей показник для України був нижче, ніж середнє значення для усіх груп країн, що свідчить про наявність системних структурних проблем

вітчизняної економіки (спричинених слабкою розвиненістю переробної промисловості): по-перше, існує надмірна залежність від експорту сировини та імпорту готових товарів, що робить національну економіку вразливою до зовнішніх факторів; по-друге, низький рівень переробки знижує додану вартість продукції та обмежує технологічні можливості країни; по-третє, це призводить до меншої кількості високооплачуваних робочих місць і, як наслідок, до низького рівня життя населення, особливо в регіонах, орієнтованих на експорт сировини.

Для більш детального аналізу розподілу ВВП України за галузями економіки та визначення втрат економіки країни за роки військового вторгнення з боку РФ, доцільним є аналіз за Міжнародною стандартною галузевою класифікацією видів економічної діяльності (четвертий переглянутий варіант від 2009 р.) (табл. 2).

Таблиця 2 – Валовий внутрішній продукт України виробничим методом за видами економічної діяльності у постійних цінах 2021 р., млн. грн., 2013-2023 рр.²

Вид економічної діяльності	2013	2023	Відхилення 2023/2013	
			+/-	%
Валовий внутрішній продукт³	4929009	3621414	-1307595	-25,5%
А. «Сільське, лісове та рибне господарство»	520874	493326	-27548	-5,3%
В. «Гірничодобувна промисловість і розробка кар'єрів»	521927	232948	-288979	-55,4%
С. «Обробна промисловість»	681245	372014	-309231	-45,4%
Д. «Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря»	244902	121009	-123893	-50,6%
Е. «Водопостачання; системи каналізації, видалення відходів і заходи з відновлення навколишнього середовища»	38987	15380	-23607	-60,6%
Ф. «Будівництво»	105341	63182	-42159	-40,0%
Г. «Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів»	839218	545468	-293750	-35,0%
Н. «Транспорт і складське господарство»	349256	189157	-160099	-45,8%
І. «Розміщення і громадське харчування»	33556	29966	-3590	-10,7%
Ж. «Інформація і зв'язок»	167622	215846	48224	28,8%
К. «Фінансова та страхова діяльність»	144878	140892	-3986	-2,8%
Л. «Операції з нерухомістю»	251902	219814	-32088	-12,7%
М. «Професійна, наукова та технічна діяльність»	173645	85957	-87688	-50,5%
Н. «Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування»	67305	45631	-21674	-32,2%
О. «Державне управління та оборона; обов'язкове соціальне страхування»	303391	459362	155971	51,4%
Р. «Освіта»	266416	200634	-65782	-24,7%

² Дані за 2010–2021 рр. наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя, а також за 2014–2021 рр. без урахування частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях; дані за 2022–2023 рр. наведено без урахування тимчасово окупованих російською федерацією територій та частини територій, на яких ведуться (велися) бойові дії.

³ Без врахування податків та субсидій на продукти

Q. «Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги»	138459	123230	-15229	-11,0%
R. «Мистецтво, розваги та відпочинок»	38014	33828	-4186	-11,0%
S. «Інші види діяльності у сфері послуг» та T. «Діяльність домашніх господарств як роботодавців; недиференційована діяльність домашніх господарств»	42071	33770	-8301	-19,7%

Джерело: побудовано авторами на основі [9].

Аналіз структури ВВП за період 2013-2023 рр. свідчить що значне зниження показників майже за всіма видами економічної діяльності, окрім J «Інформація і зв'язок» та O «Державне управління та оборона; обов'язкове соціальне страхування».

Найбільше зниження у відносному значенні за період 2013-2023 рр. спостерігається за такими напрямками: E «Водопостачання; системи каналізації, видалення відходів і заходи з відновлення навколишнього середовища» (-61%), B «Гірничодобувна промисловість і розробка кар'єрів» (-56%), D «Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря» та M «Професійна, наукова та технічна діяльність» (-51% за обома видами економічної діяльності).

Як можна бачити, змінився перелік видів економічної діяльності, які є системоутворюючими для української економіки. Збільшилась частка таких галузей, як O «Державне управління та оборона; обов'язкове соціальне страхування» (з 6% у 2013 р. до 13% у 2021 р.), A «Сільське, лісове та рибне господарство» (з 10% у 2013 р. до 14% у 2021 р.), а також J «Інформація і зв'язок» (з 3% у 2013 р. до 6% у 2021 р.). Натомість, знизилась частка таких видів економічної діяльності, як C «Обробна промисловість» (з 14% у 2013 р. до 10% у 2021 р.), B «Гірничодобувна промисловість і розробка кар'єрів» (з 11% у 2013 р. до 6% у 2021 р.) та G «Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів» (з 17% у 2013 р. до 15% у 2021 р.).

Крім того, за вказаний період змінилась і структура економіки країни загалом. Так, у 2013 р. більше половини (52%) національного ВВП забезпечували такі види економічної діяльності, як G «Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів» (17%), C «Обробна промисловість» (14%), B «Гірничодобувна промисловість і розробка кар'єрів» (11%) та A «Сільське, лісове та рибне господарство» (10%) (рис. 5).

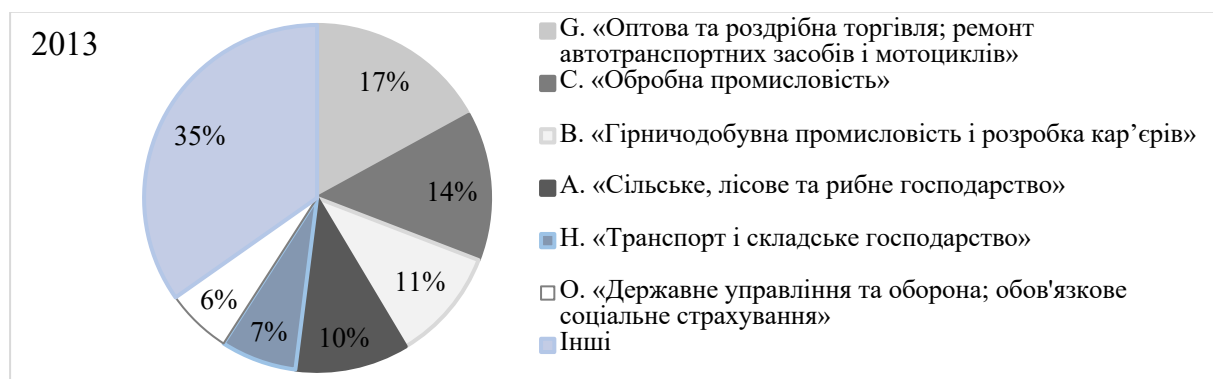

Рисунок 5 – Структура ВВП України виробничим методом за видами економічної діяльності у постійних цінах 2021 р., млн. грн., 2013 р.

Джерело: побудовано авторами на основі [10]

За результатами 2023 р., після 2 років повномасштабної війни та 10 років збройного конфлікту на сході країни, змінився розподіл перших позицій серед видів економічної діяльності. Більше половини (52%) ВВП за підсумками 2023 р. забезпечено такими видами економічної діяльності, як: G «Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів» (15%), A «Сільське, лісове та рибне господарство» (14%), O «Державне управління та оборона; обов'язкове соціальне страхування» (13%) та C «Обробна промисловість» (10%) (рис. 6).

Рисунок 6 – Структура ВВП України виробничим методом за видами економічної діяльності у постійних цінах 2021 р., млн. грн., 2023 р.

Джерело: побудовано авторами на основі [10]

Ключовим фактором падіння ВВП у 2022 р. було одномоментне падіння виробництва (одномоментна втрата запасів, падіння споживання), яке було частково компенсоване у 2023 р. за рахунок відновлення споживання. Інші фактори матимуть більш тривалий вплив на виробничий потенціал країни. Так, серед найбільш постраждалих галузей – металургія: повністю знищено промислові підприємства «Азовсталь» та ММК ім. Ілліча (м. Маріуполь), на які припадало 40% усіх потужностей України з виробництва чорних металів [11, с. 17], знищено також ПАТ «Авдіївський коксохімічний завод».

Загалом, втрати промисловості України внаслідок повномасштабної російської військової агресії нараховують щонайменше 426 великих і середніх підприємств, що були пошкоджені або зруйновані [7]. Серед регіонів найбільше постраждала Донецька область, на яку припадає майже половина загальної суми прямих збитків підприємств. Також значними є втрати в Харківській, Луганській та Київській областях [2]. Території, які є тимчасово окупованими з 2014 р., також зазнали значних руйнувань. Території, прилеглі до лінії зіткнення, загалом зазнали значно більшого спаду економічної активності, ніж решта територій України, що посилює наявні регіональні диспропорції продукування ВВП [11] (рис. 7, рис. 8).

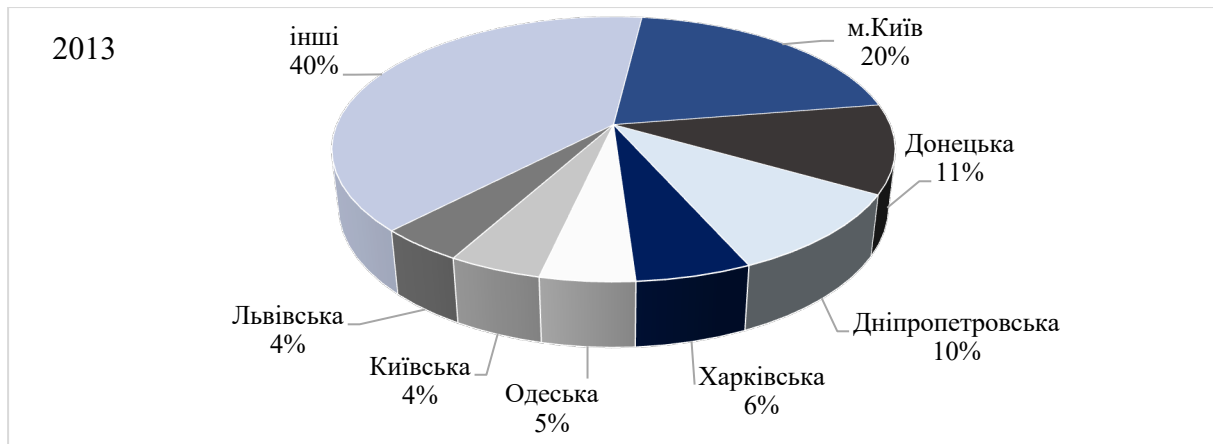

Рисунок 7 – Структура ВВП за регіонами України, % від загального обсягу, 2013 р.

Джерело: побудовано авторами на основі [10]

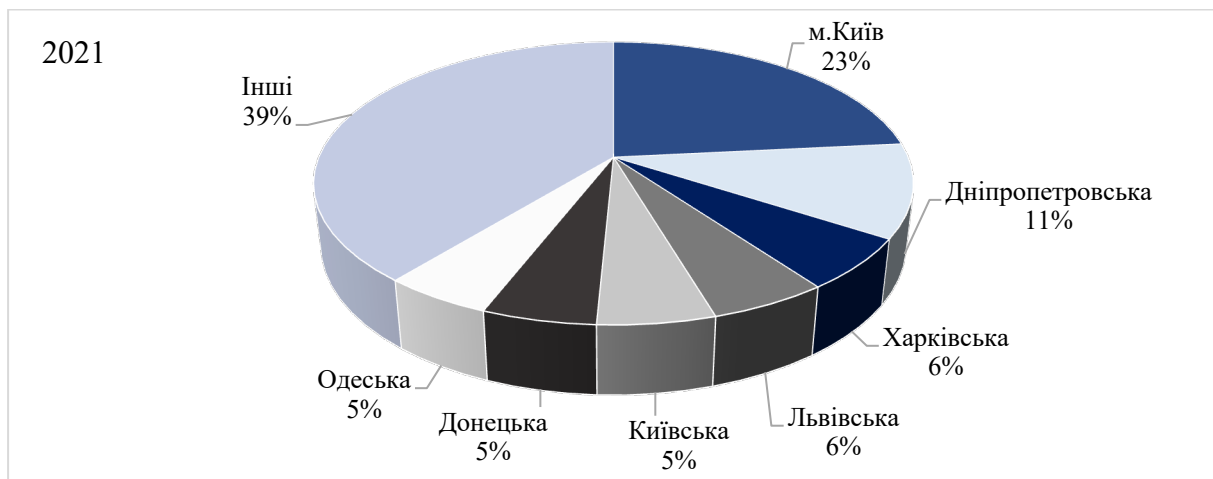

Рисунок 8 – Структура ВВП за регіонами України, % від загального обсягу, 2021 р.

Джерело: побудовано авторами на основі [10]

Порівняння даних 2013 р. і 2021 р. висвітлює тенденцію щодо збільшення частки м. Києва у структурі ВВП, що пояснюється зосередженням у столиці бізнесу, ІТ-компаній та органів державного управління. Паралельно з цим, військові дії на сході України негативно вплинули на економіку промислових регіонів, наприклад, частка Донецької області у ВВП знизилась з 11% у 2013 р. до 5% у 2021 р. Крім того, існують певні диспропорції у регіональному розподілі ВВП: 6 областей та м. Київ формують більше 60% ВВП, натомість інші 18 областей формують менше 40% ВВП. Дані за 2022-2024 рр. відсутні, але через повномасштабне вторгнення частину промислового потенціалу прифронтових областей знищено, або евакуйовано в більш безпечні регіони, що значно вплинуло на регіональний ландшафт ВВП.

Війна, розв'язана росією проти України, через руйнівний вплив на технологічний розвиток нашої країни, спричинила значні зміни в структурі української промисловості внаслідок знищення підприємств металургійного (-54,5% у 2022 р.), хімічного (-31,7% у 2022 р.) та машинобудівного (-25,3% у 2022 р.) комплексів. Лише машинобудування, завдяки замовленням для ЗСУ, змогло частково компенсувати втрати (рис. 9).

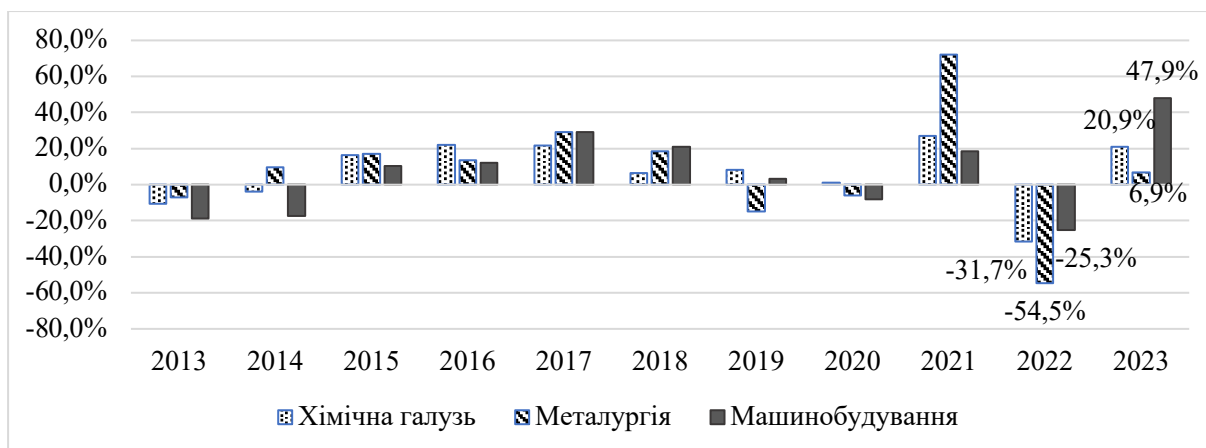

Рисунок 9 – Темпи приросту обсягів реалізованої продукції підприємств України, 2013-2023 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі [10]

Окремо слід зазначити, що українська економіка має низку системних проблем, не пов'язаних з військовими подіями: хронічний дефіцит інвестицій, особливо в технологічно складні виробництва; зношеність основних фондів; відтік кваліфікованих кадрів, що суттєво позначається на перспективах розвитку ринку праці; низький рівень інноваційної активності; слабка кооперація між підприємствами. Ці проблеми є наслідком тривалого періоду економічної стагнації, недостатньої підтримки промисловості з боку держави, що негативно впливає на конкурентоспроможність українських товарів на світовому ринку.

Поствоєнне відновлення економічного потенціалу України має бути спрямованим на вирішення ряду конкретних завдань: по-перше, забезпечення довоєнного рівня ВВП (відновлення втрачених промислових потужностей або заміна їх на аналогічні за обсягом доходів, відновлення сільського господарства та інших ключових секторів, відновлення критичної інфраструктури); по-друге, забезпечення модернізації економіки відповідно до глобальних тенденцій технологічного та цифрового розвитку як наряду подолання глибинних структурних дисбалансів як в економіці загалом, так і на ринку праці.

Вищезазначені процеси суттєво впливають на структуру зайнятості в Україні і формують низку завдань щодо поточного і перспективного трудових ресурсного забезпечення. Структурні пріоритети зайнятості мають формуватися відповідно до потреб економіки, що в свою чергу, ставить питання стосовно, по-перше, формування поствоєнної моделі економічного розвитку України, по-друге, адаптивної підготовки фахівців для задоволення трудових ресурсних потреб ринку праці, і відповідно, вимагає проведення досліджень у вказаних напрямках. Важливість формування нової економічної моделі обумовлено завданням рівноправного входження України до системи світового поділу праці на основі формування і використання міжнародних конкурентних переваг.

Висновки. Руйнівний вплив російської військової агресії на економіку України посилив низку системних проблем довоєнного часу. Внаслідок прямих збитків, завданих секторам української економіки та регіонам, відбулись структурні зрушення у ВВП України, змінився перелік системоутворюючих видів економічної діяльності, прискорились процеси деіндустріалізації, що може мати негативні наслідки для національної економіки в довгостроковій перспективі.

На основі проведеного дослідження зроблено висновок щодо необхідності формування нової економічної моделі України, спрямованої на забезпечення

модернізації економіки відповідно до глобальних тенденцій технологічного та цифрового розвитку як наряду подолання глибинних структурних дисбалансів ринку праці.

Вищезазначені процеси змінюють ландшафт зайнятості в Україні, формують низку завдань щодо поточного і перспективного трудоворесурсного забезпечення. Структурні пріоритети зайнятості мають формуватися відповідно до потреб поствоєнного розвитку національної економіки, що в свою чергу, актуалізує завдання адаптивної підготовки фахівців для задоволення трудоворесурсних потреб ринку праці, і вимагає подальших досліджень у даному напрямку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Petrova I., Kravchenko I., Lisogor L., Chuvardynskyi V. Employment flexibility in Ukraine: advantages and limitations. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. 2021. № 3 (38). С. 490-498. DOI <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v3i38.237481>.
2. Собкевич О. В. Оцінки індустріальної конкурентоспроможності економіки та технологічного потенціалу промисловості України. Центр економічних і соціальних досліджень НІСД. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2024-08/az_konk-promislovosti_12082024.pdf
3. Антонюк В. П. Проблеми розвитку промисловості України та її кадрового забезпечення в умовах війни. *Економіка промисловості*. № 1 (105). 2024. С. 55-79. DOI: <http://doi.org/10.15407/econindustry2024.01.055>
4. Global Economic Prospects World Bank, Washington, DC. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/e463cf9f-a07e-4848-bf7b-316515429b5d/content>
5. World Development Indicators (dashboard), World Bank, Washington, DC. URL: <https://datatopics.worldbank.org/world-development-indicators/>
6. Inflation Targeting: Holding the Line. IMF. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/basics/72-inflation-targeting.htm>
7. Звіт про прямі збитки інфраструктури від руйнувань внаслідок військової агресії Росії проти України станом на початок 2024 року. (2024). Київська школа економіки. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/04/01.01.24_Damages_Report.pdf
8. Ukraine – Third Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA3) : February 2022 – December 2023 (2023). Washington, D.C. : World Bank Group. URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/099021324115085807>
9. Виробництво та розподіл валового внутрішнього продукту за видами економічної діяльності. *Укрстат*. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2008/vvp/vvp_ric/arh_vtr_u.htm
10. Укрстат. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
11. План для Ukraine Facility 2024-2027. URL: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/wp-content/uploads/2024/03/plan-ukraine-facility.pdf>

REFERENCES

1. Petrova I., Kravchenko I., Lisogor L., Chuvardynskyi V. (2021). Employment flexibility in Ukraine: advantages and limitations. *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii i praktyky*. № 3 (38). С. 490-498. DOI <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v3i38.237481> (in English)
2. Sobkevych, O. (2024). Otsinky industrialnoi konkurentospromozhnosti ekonomiky ta tekhnologichnoho potentsialu promyslovosti Ukrainy [Assessment of industrial competitiveness of the economy and technological potential of the Ukrainian industry]. Tsentr ekonomichnykh i sotsialnykh doslidzhen NISD. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2024-08/az_konk-promislovosti_12082024.pdf (in Ukrainian)

3. Antoniuk, V. (2024). Problemy rozvytku promyslovosti Ukrainy ta yii kadrovoho zabezpechennia v umovakh viiny [Problems of the development of Ukraine's industry and its personnel supply in the conditions of war]. *Ekonomika promyslovosti*, 1(105), 55-79. DOI: <http://doi.org/10.15407/econindustry2024.01.055> (in Ukrainian)
4. Global Economic Prospects World Bank, Washington, DC. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/e463cf9f-a07e-4848-bf7b-316515429b5d/content> (in English)
5. World Development Indicators (dashboard), World Bank, Washington, DC. URL: <https://datatopics.worldbank.org/world-development-indicators/> (in English)
6. Inflation Targeting: Holding the Line. IMF. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/basics/72-inflation-targeting.htm> (in English)
7. Zvit pro priami zbytky infrastruktury vid ruinuван vnaslidok viiskovoi ahresii Rosii proty Ukrainy stanom na pochatok 2024 roku [Report on direct infrastructure damage from destruction as a result of Russia's military aggression against Ukraine as of early 2024]. (2024). Kyivska shkola ekonomiky [Kyiv School of Economics]. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/04/01.01.24_Damages_Report.pdf (in Ukrainian)
8. Ukraine – Third Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA3): February 2022 – December 2023 (2023). Washington, D.C.: World Bank Group. URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/099021324115085807> (in English)
9. Vyrobnystvo ta rozpodil valovoho vnutrishnoho produktu za vydamy ekonomichnoi diialnosti [Production and distribution of gross domestic product by types of economic activity]. Ukrstat. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2008/vvp/vvp_ric/arh_vtr_u.htm (in Ukrainian)
10. Ukrstat. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (in Ukrainian)
11. Plan dlia Ukraine Facility 2024-2027 [Plan for Ukraine Facility 2024-2027]. (2024). URL: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/wp-content/uploads/2024/03/plan-ukraine-facility.pdf> (in Ukrainian)